



Nr. 10(168)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2025. gada 6. oktobris

BIBLIOTĒKA — TILTS UZ IEKĻAUJOŠU SABIEDRĪBU

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Jau vairākus gadu desmitus mūsu bibliotēka ir kā tilts uz iekļaujošu sabiedrību. Tas nozīmē, ka mēs nepārtraukti rūpējamies par pielāgotu literatūru, lai to varētu lasīt un saprast ikviens cilvēks — neatkarīgi no viņa lasītprasmes vai uztveres īpatnībām. Tādā veidā ikviens var justies piederīgs un nepiedzīvot atstumtību. Protams, ir jautājums — vai šo tiltu izmanto visi, kam tas patiesībā ir vajadzīgs? Tomēr statistika rāda: ar katru gadu pielāgotās literatūras lietotāju kļūst vairāk. Un tas ir lielākais novērtējums mūsu darbam. Tāpēc mums ir prieks dalīties savos sasniegumos un pieredzē ar kolēģiem — gan Latvijā, gan ārvalstīs. Turklāt vienmēr ir iespēja mācīties un attīstīties vēl tālāk.

«Nordplus Adult» ir Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības programma, kuras mērķis ir veicināt mūžizglītību un pieaugušo izglītību. Tā dod iespēju dažādu jomu pārstāvjiem — arī bibliotēkām — dalīties pieredzē, gūt jaunas idejas un kopīgi attīstīt iekļaujošas sabiedrības veidošanu.

Programmas dalībvalstis ir Latvija, Lietuva, Igaunija, Somija, Zviedrija, Norvēģija, Dānija, Islande un Grenlande.

Oktobrī jau otro gadu mūsu bibliotēka piedalīsies starptautiskā *Nordplus* pro-

grammā, ko koordinē Viļņas Adoma Mickēviča publiskā bibliotēka.

Šogad *Nordplus Adult* programmā tiks īstenots projekts «*Tilti un iespējas: bibliotēkas iekļaujošai sabiedrībai*», kurā piedalās trīs valstis — Latvija, Lietuva un Somija.

Projekta ietvaros no 6. līdz 10. oktobrim dalībnieki viesosies vairākās Latvijas bibliotēkās, tostarp, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, divās Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālēs un Ogres publiskajā bibliotēkā. Savukārt Latvijas Neredzīgo bibliotēkā viņi ciemosies 9. oktobrī, lai iepazītos ar mūsu lomu iekļaujošas sabiedrības veidošanā — gan Latvijā, gan starptautiskā mērogā. Viesošānās laikā viņi arī praktiski iepazīsies ar mūsu darba specifiku un pielāgotās literatūras krājumu.

Īpašs brīdis būs tikšanās ar servisa suņiem — gan kā pārvietošanās palīgiem, gan kā atbalstam lasītprasmes veicināšanā.

Nenoliedzami, dalība projektā būs vērtīga arī mums pašiem. Viesojoties Lietuvas un Somijas bibliotēkās, gūsim starptautisku pieredzi, kas ļaus izvērtēt savu līdzšinējo darbu un ieviest tajā jaunus risinājumus mūsu lasītāju labā.

No mūsu bibliotēkas šajā projektā piedalīsies Braila un pielāgotās drukas nodaļas vadītāja Gunta Bite un direktora vietnieks skaņu ierakstu un IT jautājumos Uģis Skuja. Par iegūto pieredzi pastāstīsim kādā no nākamajiem «Bazūne» numuriem.

DIGITĀLĀ BĒRNĪBA

Ieva Jēkabsone

bibliotekāre-sociālo mediju speciāliste

Atmiņā man iespiedies kāds gadījums — kopš tā laika jau pagājuši 10 gadi... Kāda mamma stūma ratiņos mazu bērnu. Bērna vecumu, protams, es varēju noteikt tikai aptuveni, bet skaidrs bija viens — bērns vēl nemācēja runāt pilniem teikumiem. Viņa vārdu krājums bija mērāms labi ja dažos desmitos. Bērns rokā turēja planšetdatoru un spēlēja kaut kādu spēli. Un tad ar vieglu rokas kustību, kā īsts speciālists, izgāja no spēles un ieslēdza nākamo, jo pirmā tam bija apnikusi... Šī vieglā kustība bija tik šokējoša — bērna izpildījumā tā bija tik neiederīgi ierasta, vienkārša, kā otrā daba... Tagad tādu skatu redzēt ir ikdienā, bet toreiz tas man bija vēl kaut kas jauns un neredzēts. Bērns, kas nemāk runāt, bet jau patērē medijus un viedierīces ar tādu vieglumu it kā tam būtu radīts.

Es uzaugu laikā, kad mūsu dzīvēs strauji ienāca tehnoloģijas. Lai arī miglaini, es atceros laiku bez datoriem un viedtālruniem, bez interneta kabatā un iespējas sazināties jebkurā laikā. Un par spīti tam, skatoties uz mūsdienu jaunatni, arī man reizēm šķiet, ka es runāju citā valodā un nāku no pavisam citas planētas...

«Digitālo tehnoloģiju invāzija bērnu ikdienā rada situāciju, ko pētnieki uzskata par unikālu: bērnu kultūra pieaugušajiem bieži ir nesaprotama — vecākiem ir svešas bērnu nodarbes internetā, viņu spēja piekļūt tehnoloģijām nereti ir ierobežotāka nekā bērniem, viņi neatpazīst simbolus un nozīmes, ko bērni izmanto savā ikdienas valodā,» grāmatā «Digitālā bērnība» raksta Zanda Rubene, *«(..) pētīt mūsdienu*

bērnus ir tikpat interesanti kā doties uz kādu nezināmu cilti, lai izprastu viņu kultūru: paradumus, tradīcijas, rituālus, vērtības u.tml.»

Vai esat gatavi šim izaicinājumam? Vai esat gatavi iepazīt šo «nezināmo cilti»?

Latvijas Neredzīgo bibliotēka audio formātā pielāgojusi Latvijā labi pazīstamās izglītības zinātņu profesores, Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes vadošās pētnieces un prodekānes zinātnes jautājumos Zandas Rubenes grāmatu «Digitālā bērnība». Šī grāmata piedāvā plašu skatījumu uz digitālo laikmetu un tā ietekmi uz bērnību un sabiedrību kopumā, pievēršoties gan digitālo tehnoloģiju pozitīvajiem aspektiem, gan izaicinājumiem un potenciālajiem riskiem. Tā meklē atbildi uz jautājumiem: ko nozīmē būt bērnam digitālajā laikmetā? Kā audzināt bērnus un sagatavot tos dzīvei pieaugušo pasaulē? Kā iespējams dzīvot skaistu un jēgpilnu dzīvi?

Atzīmējot UNESCO Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļu, kuras mērķis ir veicināt medijpratību un informācijpratību sabiedrībā, lai uzlabotu cilvēku kritiskās domāšanas prasmes, kā arī sekmeņu pilsonisko līdzdalību un vērstos pret dezinformāciju, **15. oktobrī plkst. 14.00 bibliotēkā notiks tikšanās ar profesori Zandu Rubeni** (pasākuma datums un laiks var mainīties, tāpēc, lūdzu, sekojiet līdzī aktuālajai informācijai). Tā ir unikāla iespēja tikties ar vienu no digitālās bērnības vadošajām pētniecēm Latvijā, uzzināt vairāk gan par viņas grāmatu, gan par pašu digitālās bērnības konceptu, kā arī par medijpratības lomu un nozīmīgumu mūsdienās.

«(..) esam kopā ar bērniem gan pie ekrāna, gan ārpus tā. Arī digitālajā laikmetā dzīve ārpus ekrāna var būt fantastiski

skaista, tikai jāpalīdz bērniem to ieraudzīt!» Zanda Rubene.

Uz tikšanos bibliotēkā 15. oktobrī!

LATVIJAS SIMBOLI UN LĒGENDAS

Aija Ivuškāne

*Jelgavas Pilsētas bibliotēkas
Vecākā bibliotekāre*

17. septembrī Jelgavas Pilsētas bibliotēkā viesojās Draudzīgā aicinājuma padomes pārstāvji ar sarunām par Latvijas simboliem un leģendām. Bibliotēkā uz sarunu iedzīvotājus gaidīja apgāda «Jumava» vadītājs Juris Visockis, rakstniece un radio personība Lia Guļevska un Jāņa Čakstes mazmazmeita Kristīne Čakste.

«Latvijas simboli un leģendas» notiek tikšanās cikla «Draudzīgais aicinājums» ietvaros. Pērn apritēja 30 gadi, kopš «Draudzīgo aicinājumu» atjaunojis prezidents Guntis Ulmanis, savukārt šogad tiek atzīmēti 90 gadi kopš pasākumu aizsācis prezidents Kārlis Ulmanis.

Pasākuma laikā viesi apmeklētājus iepazīstināja ar Latvijas simboliem un leģendām, atsaucoties uz mūsdienās aktuālo patriotisko audzināšanu, vienlaikus atgādinot par «Draudzīgā aicinājuma» ideju un tradīciju, kā arī uzsverot grāmatu nozīmi personības veidošanā. Juris Visockis ir ne tikai apgāda «Jumava» vadītājs, grāmatizdevējs, bet arī divu grāmatu «Latvijas basketbola saknes» un «Finks un sargeņģelis. Zibsnis» līdzautors. Lia Guļevska Latvijas Radio nostrādājusi 40 gadus. Laikā no 1970. līdz 2010. gadam veidojusi daudzus raidījumus, tai skaitā leģendāro muzikālo programmu «Mikrofons», savukārt Kristīne Čakste ir Latvijas pirmā Valsts prezidenta Jāņa Čakstes mazmazmeita.

Īpašs prieks apmeklētāju vidū bija redzēt bibliotēkas pielāgotās literatūras lasītājus.

IESKATS GRĀMATĀ

SPEĶA PĪRĀDZIŅŠ BEZ MĪKLAS JEB KAS IR «AIZ»

Vineta Bīte

BPDN redaktore

Septembrī palielinātajā drukā pielāgots Daces Judinas stāsts «Speķa pīrādziņš bez mīklas». Melnum melna ironija ar maģisku piegādi.

Autore stāstā pietuvina galvenās varones Irmās Hermiones Baltaces privāto pasauli kopējā pasaulē. Attiecības ar tuviniekiem, draugiem, kaimiņiem un pasauli. Ko

pasaule un tuvākie gaida no viņas? Stāstu caurvij humors un vieglums. Tajā atklājas cik un kur «tiecoties pēc mīļā miera» atliek vieta mūsu pašu sapņiem un pasaulei.

Stāsts liek domāt par sabiedrības rāmjiem, klišejām, citu uzspiestām normām un prasībām. Sak' tā vajag, tā ir bijis, tā visi dara. Tā pamāca Grosīte (Irmās vecmāmiņa) vai tā saka draugi, vecāki, psihologi, šovmeņi utt. Cilvēkam ir vājība dalīt citus:

pareizos-nepareizos, loģiskos-neloģiskos, derīgos-nederīgos.

Tikai kur tajā «tā vajag» pasaules putrā paliec tu pats kā indivīds un kur paliek tava pasaule? Sakiet, jānosprauž robežas vai jālūdz lai «...Dieviņš taisa dzelžu sētu, apkārt manu augumiņu».

Irma tā arī dara un saskaras ar pārējo attieksmi un patieso seju «aiz». Viņa kļūst par dumpinieci — sabiedrības izstumtu un nesaprastu liela izmēra dīvaini. Katastrofāli! Tomēr izrādās Irmāi pietiek spēks neiet vairākuma pavadā. Protams, stāstā ir mistika un tāpat kā pasakā par Pelnrušķīti, viss beidzas «viņi dzīvoja ilgi un laimīgi».

Dzīvē gan lielākoties mēdz būt savādāk. Parastais cilvēks dzīvo pastāvīgā stresā, lai ar savu pasauli iekļautos lielajā pasaulē un spētu mierīgi līdzpastāvēt kopējā bildē.

Kāds teica: «Stress rodas no tā, ka jūs zināt, kā rīkoties pareizi, bet darāt visu otrādi.»

Jo redz' tas «otrādi» iet pret jūsu sirdi, saprašanu un jūsu iekšējo un ārējo pasauli. Prātu var apmānīt, bet ne ķermeni. Izkāpt no «komforta zonas» arī nav viegli, tāpat kā *iekāpt otra korpēs*.

Tādi mēs esam savas un kopējās pasaules ceļinieki. Stāsts par Irmu un viņas pasauli mums parāda, ka šeit, neesam vienīgie ceļinieki, kuri ir apmaldījušies un nesa-
prasti.

«Ceļiniek, tāpat kā tu, daudzi ir pazaudējušies laikā, telpā, domās, vārdos, cilvēkos, sapņos, cerībās, mūzikā, garastāvoklī, attiecībās, mīlestībā.»

*Tāpēc, ja tev pēkšņi šķiet, ka tevi šajā lielajā pasaulē aizmirsuši, atceries — īstajā brīdī tevi atradīs. Tu pats sapratīsi, ka tā ir atrašana — tas būs labs vārds, silts ska-
tiens, gaišs smaids, nejaušs pieskāriens vai stipra roka, kas neļaus tev iekrist bezdi-
benī. Varbūt atrašana nāks caur skaistu, saviļņojošu melodiju, pastaigu gar jūru, meža ogu sauju, ausī iečukstētu jociņu. Varbūt — caur vienkārši pastieptu roku ar atvērtu plaukstu...*

[..] pasaules lielākais noslēpums ir tāds — ja tev šķiet, ka tevi pazaudējuši, atceries — tas, kurš tev vajadzīgs un kuram esi vajadzīgs tu, tevi noteikti atradīs. Īstajā laikā un vietā. Jo mums katram ir savs atradējs.»

Kas atliek? Ticēt, vēlēt un nezaudēt interesi par to, kas ir «aiz». «Aiz» priekš-
kara, apvārsņa, mīklas, čaulas, sienas utt.

Varbūt atradējs esi tu? Kādā savā rīcībā tu atpazīsti sevi kā atradēju. Jo tu esi snie-
dzis roku ar atvērtu plaukstu. Kādā brīdī tu esi rīkojies pretēji «tā vajag», bet zinājis, ka rīcība ir pareiza tavai pasaulei, tavai sirdij.

Grāmatu lasītājam ir atļauts *iekāpt daudz un dažādās (arī neērtās) korpēs*, tā-
pēc varam pārdomāt par savām ne vien-
mēr *pūkainajām* rīcībām, caur humoru, at-
pazīt ķibeles un arvien mēģināt turpināt ceļu no jauna. Jo ir interesanti zināt, kas būs «AIZ»? Autore saka: «*Tā lūk: darām un izdarām.*»

Piebildīšu: ja tomēr saprotam, ka neva-
ram izdarīt, tad tāpat kā Irma, caur melno humoru sakām «NĒ».

**BAZŪNE**

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@lnrb.gov.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tālr. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.